

LEA PISANI, SVETOVALKA ZA KULTURO OBLAČENJA

Obleka ima izjemno moč

Strokovnjakinja za celovito podobo osebnosti (image consultant) Lea Pisani, po uradni izobrazbi tudi univ. dipl. inženirka oblikovanja tekstilij in oblačil, več kot dobro ve, da ni vseeno, v kaj smo oblečeni. Avtorico treh knjig, zadnja iz leta 2020 nosi naslov *Moška oblačila in dodatki – Več vem, manj potrebujem*, smo obiskali v Ljubljani, v njenem prijetnem malem studiu z velikim ogledalom, ki ga je mogoče tudi zagrniti. V sproščenem, a poučnem pogovoru o oblačilih, modnih dodatkih, barvah in slogu sva nalovili kopico odgovorov na vprašanje, kaj je tisto bistveno v celostni podobi, kar presega modne novosti in norosti.

Katja Cah

Pisanijeva je znanje o kulturi oblačenja in vedenja nadgradila na mednarodni šoli za protokol in diplomacijo ISPD v Bruslju. Njeno ostro oko takoj opazi moja sončna očala z drobnimi kristali. Pohvali jih, še preden izve, da niso bila poceni. Prepričljivo in z nasmeškom zavrne morebitne pomisleke o primernosti takšnih dragih nakupov: »Kadar vemo, da bomo nekaj zares nosili, uporabljali in nas bo to radostilo, je vredno in pametno odšteti malo več denarja. Drugače doma kopičimo kramo in porabimo še več.«

Lea, ste ena od pionirk svetovalk za primerno oblačenje glede na osebnost, priložnost, okoliščine in starost. Kaj vas je pred več kot 25 leti navdušilo za to področje?

Preprosto, to sem si zares želela delati, ampak niti nisem vedela, da ta veda obstaja. Takrat se je Slovenija začela bolj razvijati, bilo je vse več trgovin in s tem je svetovalna dejavnost počasi dobila svoje mesto. Ni še bilo stilistov, tudi se ni vedelo, kaj pomeni image consulting (osebno svetovanje glede celostne podobe). Potem ko sem izvedela, da to obstaja, sem šla na izobraževanje v London v agencijo Colour Me Beautiful (CMB), s katero še vedno sodelujem. Med več različnimi agencijami sem se za CMB odločila zaradi odličnih barvnih kart, pri katerih barve niso tiskane na papirju, ampak na blagu. Poznamo 24 različnih barvnih tipov, določamo jih glede na barvo kože, oči in las. Tudi sama delam z vzorci (*stopi do enega od skrbno zloženih kupčkov tkanin v različnih odtenkih barv*). Polagam jih k obrazu in tako določim barvni tip.

Kako to poteka?

Z barvno analizo so se začeli ukvarjati v Ameriki. Ugotovili so, da barvna harmonija, v katero nas je pobarvala narava, ustreza barvam letnih časov. Najprej so določili štiri barvne tipe in jih poimenovali po letnih časih. V agenciji CMB v Londonu so pred leti opravili temeljito raziskavo in ugotovili, da lahko opredelimo 24 različnih barvnih tipov. Njihovo določanje temelji na teoriji slikarja Alberta Munsella, ki je definiral odnos med barvnostjo, svetlostjo in nasičenostjo posamezne barve. Po tem principu tudi mi analiziramo barvne tipe.

Menda nam tudi barve šarenice v naših očeh povedo, kateri odtenki so nam najbolj pisani na kožo?

Tako je, to je neke vrste bližnjica za ljudi, ki bi želeli vedeti, katere so njihove barve. Tem svetujem: »Poglejte v šarenico!« Vi imate denimo v njej modro, sivo, bež in še kopico drugih barv; te so zagotovo vaše. Najverjetneje sodite v tip light (svetel) s podtonom warm (topel). Vaše barve so zelo svetle in nežne, črna vam ne pristaja.

Pa sem največkrat oblečena v črno. (poznavaški nasmeš) Ja, s tem imamo večinoma težave vsi, saj je črna barva najbolj praktična. Če bi jo vseeno želeli nositi, jo poskušajte kombinirati s svetlimi barvami iz svoje palete. Vaša črna je ogleno siva. Njeno nasprotje, bela, vam pristoji v bolj smetanastem odtenku, torej ne laboratorijsko sterilna belina; ta pride v poštev le poleti, pozimi ne. Pa narediva še en poskus. Ali veste, kateri je vaš odtenek rdeče barve?

Ne.

Midve sva si po tipu različni; jaz sem po CMB temen barvni tip s toplim podtonom. Poglejte, ta je moja rdeča (*pokaže paradižnikovo rdečo*) in ni primerna za vas. Ta je pa vaša (*na ramo mi položi tkanino v nežnem, svetlem vinškem odtenku rdeče*).

Prav imate, na meni deluje bolj prijetno, manj agresivno. Torej moji danes živo rdeče obarvani nohti niso najboljša izbira?

(*smeh*) Res je.

Zanimivo, na vas ta odtenek zares deluje bolj naravno.

Upoštevati moram tudi odnos posameznika do barv. Sama denimo sploh ne morem nositi rdeče, pa čeprav vidim, da mi pristoji. Moje stranke zdravnice ali medicinske sestre nimajo rade zelenih odtenkov, nekateri ljudje imajo negativne asociacije na vijoličasto, drugi na rjavo.

Zakaj ne nosite rdeče?

Rdeča je barva krvi, moči, ognja in verjetno je vsega tega preveč; mene ta barva bremeni.

Imate mogoče že v sebi zadosti te energije?

Morda. Hkrati sem v procesu odvajanja od črne. (*nasmeš*) Kaj je bistvo vsega tega sistema določanja ustreznih odtenkov? Harmonija, ravnovesje. To je cilj. Narava nas je pobarvala harmonično in mi to nadaljujemo, nadgrajujemo. Kadar je nekaj za oko harmo-

Nakupujemo na začetku sezone, ne na razprodajah, ko najboljših in najbolj uporabnih izdelkov ni več na voljo, polaga na srce Lea Pisani. FOTO VORANC VOGEL

nično, to sprejemamo kot lepo. Naše oko dojame to harmonijo kot nekaj prijetnega, urejenega, uravnoveženega. Če nekaj za oko ni harmonično, se zdi dolgočasno ali kaotično. So ljudje, ki jih ta sistem ne zanima, to so največkrat ženske s kreativnim slogom oblačenja. Njihov cilj ni harmonija, ampak presenetljiv, poseben slog in nenavadne kombinacije barv. Tukaj pomembno vlogo igrata simbolika barv in posameznikov značaj. Za tiste, ki so denimo zelo introvertirani, so primernejše umirjene barve, saj tako delujejo bolj sofisticirano.

Treba je torej kar najbolj upoštevati posameznikov značaj.

Tako je, brez tega ne gre. Pri barvni analizi včasih upoštevam tudi višino, težo osebe, glasnost govora.

Med latinskimi pregovori najdemo izreka, da obleka ne naredi človeka in da kapuca ne naredi meniha, po drugi strani pa tudi naslednjega: »Če si slabo oblečen, te nihče ne spoštuje.« Pa vendar pogosto slišimo trditev, da obleka naredi človeka. Kako razumete to neskladje?

Če se oblečemo v zdravniško haljo, zagotovo še nismo zdravnik. Ob zavedanju moči podobe, kako skrb za osebno urejenost glede na različne življenjske priložnosti vpliva na nas, pa nam lahko obleka pomaga živeti bistveno bolje, lepše – tudi zaradi veliko boljše komunikacije z drugimi. Kadar smo urejeni in lepo dišimo, se ljudje dokazano do nas vedejo precej drugače, so večinoma bolj prijazni in spoštljivi; ko se primerno uredimo za neki dogodek, je gostitelj hvaležen, saj s svojo podobo izkažemo pozornost, spoštovanje. Prepričana sem, da ima obleka izjemno moč. Velika škoda je, ker se tega pogosto ne zavedamo. Pred kratkim sem se udeležila spletne mednarodne konference Image Consulting, ki so jo pripravili v Dallasu. Najbolj me je razveselilo predavanje kolegice, ki se ukvarja s psihologijo obleke. Končno je stroka ubesedila tudi to razsežnost celostne podobe. Upam, da se bodo sčasoma ljudje prenehali spraševati, ali je obleka pomembna ali ne. Seveda je!

Velikokrat se zgodi, da na podobo posameznice ali posameznika bistveno vpliva dominantna oseba v življenju, zato gre stran od svoje biti. Ne ve več, kaj ji oziroma mu je zares všeč.

Lahko pa te tudi zavede, ampak verjetno le za kratek čas.

Res je. Ali poznate po resničnih dogodkih posneti film *Ujemi me, če me moreš* (Catch Me If You Can), v katerem je igral Leonardo DiCaprio? Nekdo, ki se obleče v uniformo in se zna hkrati tako zelo prepričljivo živeti v poklic, je zagotovo zelo sposoben. To je vzorčni primer, da res lahko z obleko in vedenjem predstavljamo nekoga drugega, ampak v to je treba vložiti ogromno truda, ko moraš med drugim naštudirati primerno retoriko, izrazoslovje in podoben. Seveda se zgodi tudi, da je nekdo oblečen izjemno preprosto, lahko tudi neprimerno, zanemarjeno, a ko odpre usta, nas prijetno preseneti.

Z urejeno podobo bi nas lahko še bolj prepričal.

Zagotovo.

Vemo, da v Sloveniji nimamo tisočletne tradicije skladnega, očarljivega oblačenja, kot jo imajo denimo sosede Italijani. Že leta 2013 ste kritično dejali, da pri nas vlada kultura trenirk. Je osem let pozneje kaj bolje ali celo slabše?

Zdaj so trgovine sicer že nekaj časa ob nedeljah zaprte in je manj tega razkazovanja. (*smeh*) Trenirk je še vedno veliko. Zagotovo ima vsak doma vsaj eno. V času zaprtij in dela od doma je veliko ljudi povedalo, da so bili po cele dneve v trenirki. S tem ni nič narobe, problem je, ko gremo v trenirki v šolo,

Moškim ni všeč izumetničena podoba, preveč ličil. Prav tako ne, če smo ženske ves čas oblečene v črno, nosimo oversize, torej zelo ohlapna oblačila, ali moške obleke.

urejeno – torej, kadar je ona urejena, se najbolj zdi, da je vse v redu.

Kaj pa oblačenje za zmenke?

Bravo, to je odlično vprašanje, ki sem si ga želela že nekaj časa! Nameravala sem se celo povezati z agencijo za zmenke, da bi naredili predavanje na to temo. Če bi se ženske bolj zavedale, kaj je moškim v resnici všeč, bi bilo vse veliko lažje. Moškim ni všeč izumetničena podoba, preveč ličil. Prav tako ne, če smo ves čas oblečene v črno, nosimo *oversize*, torej zelo ohlapna oblačila, ali moške obleke. Torej, ko iščeš partnerja, je prav, da razmišljaš tudi o teh stvareh. Zagotovo je hkrati pomembno, da ne greš prek sebe in gojiš svoj slog.

Tudi moški na splošno premalo razmišljajo o svoji podobi. Kaj sporoča nekdo, ki pride na prvi zmenek denimo v ponošenih in strganih hlačah ali supergah?

Hja, da je prišel samo malo pogledat in ne čuti prav velike želje, da bi koga zares očaral.

Kaj pa imamo ženske na splošno najraje pri moških?

Niso nam všeč oblačila z velikimi napismi, pa kadar so preveč odišavljeni s cenanimi dišavami in oblečeni v preozke hlače ali pa tiste s tričetrtinsko dolžino malo pod koleno, ki jih Italijani imenujejo pantaloni pinocchetto, ostržkove hlače. Moške velikokrat vidimo v predolgih hlačah ali pa nosijo pulloverje s kapuco za vsako ceno: v poslovnem svetu, za v kino ...

Pri moških nam niso všeč oblačila z velikimi napismi, pa kadar so preveč odišavljeni s cenanimi dišavami in oblečejo preozke hlače ali pa tiste s tričetrtinsko dolžino malo pod koleno, ki jih Italijani imenujejo pantaloni pinocchetto, ostržkove hlače.

na sprehod po mestu ali na praznovanje rojstnega dne.

Po drugi strani so se nekateri prav zato, da se ne zapustijo, tudi doma že zjutraj uredili in lepo oblekli, čeprav niso imeli spletnih sestankov. Za boljše občutek in zato pogosto tudi boljše delo z več motivacije in energije.

(pokima) O tem govorijo tudi psihologi in psihiatri – da moraš zjutraj, še sploh če nisi najbolje razpoložen, vedno zbrati vsaj toliko moči, da stopiš pod prho in se urediš. Osebna disciplina urejanja nam lahko pomaga, da ob dnevnih, ko nismo v najboljši koži, to naredimo, tudi če se nam ne ljubi, in tako s svojo urejeno podobo pripomoremo k boljšemu razpoloženju.

Kako pa lahko vplivamo na otroke?

Pravi vzor je vedno bolj učinkovit kot besede. Otroci opazijo, ko se družina odpravi denimo na neko praznovanje in se uredi drugače, lepše oziroma malo bolj posebno, praznično. Zanimiv se mi zdi poudarek iz knjige pedagoga Marka Juhanta, v katerem razlaga o odnosu žene do moža in njunih sinov. V enem od poglavij je zapisal, kako zelo pomembno je za sinove, da vidijo mamo

Ja, to je lahko odbijajoče.

Prav tako dlake v nosu in ušesih ter umazani nohti. Treba se je bolj zavedati dejstva, da se dva ob prihodu na zmenek najprej pogledata. Podobno je pri intervjujih za službo. Med denimo dvesto prijavljenimi jih izberejo le pet, ki imajo podobno izobrazbo in izkušnje. Zakaj prideš na intervju v živo? Da te tudi vidijo in seveda slišijo. Ne gre za to, kako zelo eleganten si, kakšne blagovne znamke nosiš – to je lahko včasih celo minus –, temveč iščejo predvsem odgovor na vprašanje, kakšen človek si, ali si urejen, čist, kako krepko stisneš roko in pogledaš v oči, ali znaš v pogovoru lepo speljati misel od začetka do konca ...

Maturantski plesi, za katere se dekletom svetuje mladostne krajše, t. i. koktajl obleke, so se za letos končali, kolikor jih je sploh bilo. Še vedno pa smo v sezoni porok. Katera so glavna priporočila zanje?

Poročna oblačila naj ne bodo prav zelo nenavadna, trendovska oziroma takšna, v katerih se ne počutite dobro. Poročni par je ob tej priložnosti, ki naj bi bila za vedno, predvsem eleganten in lep. Pomembno je, da se sama sebi ne bosta zdela smešna, ko bosta čez nekaj let gledala poročne fotografije.

Kako se odločiti za pravo dolžino poročne obleke? Ali naj bo dolga, bela, klasično razkošna ali bolj minimalistična? Kako na izbiro vpliva starost? Odvisno od okolja, kulture in tudi tega, kakšno poroko si želiš, tradicionalno ali ne. Kdor izbere klasično razkošje v belem, naj poskrbi tudi za primerno okolje, elegantno ureditev. Običajno je nevesta tista, ki pove, kaj bi si želela.

V minulih desetletjih je bilo v modi, da sta ženin in nevesta oblečena v isti barvi – ponekod se je to zahtevalo celo od svatov –, medtem ko že stoletja velja, da je on v temnih odtenkih, ona pa v svetlih.

Sama tudi nikoli ne bi kombinirala barve nevestine obleke in ženinove kravate. Pomembno je, da gre za enotno raven oblačenja. Za klasično slovesno poroko nevesta praviloma izbere dolgo kremno belo obleko; on bo v tem primeru v temno modrem in bo imel elegantno kravato. Pogosto je bilo v navadi, da so iz materiala nevestine obleke naredili kravato. To se mi zdi pretirana, prisiljena poteza.

Torej, prav je, da se v poročnem obredu že na začetku in za vselej tudi z oblačili poudari, da gre za dve samostojni in edinstveni celoti, entiteti, ki sta se odločili za skupno življenjsko pot.

Natančno tako. Zelo pomembno je tudi vedeti, da se ženske kot svatinje ne smemo obleči v belo. Prav tako obleka naj ne bi bila dolga, a to je nekoliko spet odvisno od kulture. Denimo v srednji in severni Evropi se svatinje oblečejo v krajše obleke živahnih barv, v t. i. dnevnih koktajl, medtem ko imajo na jugu v Španiji, Grčiji in južni Italiji vse dolge obleke. Pa še nekaj je pomembno – da se ne oblečemo preveč seksi, torej izziivalno. Glavna, najlepša protagonistka dogodka morata biti nevesta in ženin.

V vaši knjigi *Ravni oblačenja* je imeniten citat pokojne kostumografinje Edith Head: »Ženske obleke bi morale biti dovolj oprijete, da pokažejo, da si ženska, in dovolj ohlapne, da pokažejo, da si dama.«

Ja, Edith Head je bila fenomenalna ameriška koreografinja in dobitnica kar osmih oskarjev za najboljšo kostumografijo. V njene kultne obleke sta bili oblečeni tudi ikoni elegance Grace Kelly in Audrey Hepburn v zlati dobi Hollywooda v 50. in 60. letih. Vedno hkrati poudarjam, da je prav, da je moda demokratična in ima vsak možnost izražanja na svoj način. Nekaterim eleganca

ni najbolj všeč. Na individualnih posvetovanjih se zato vedno najprej posvetim iskanju, določanju posameznikovega sloga. V osnovi imamo šest slogov, a na koncu gre običajno za njihove mešanice. Prav je, da spoštujemo drugačnost v oblačenju in jo sprejemamo. Ne moremo biti vsi enaki. Sama med svetovanjem vedno stremim k temu, da ugotovim, kdo je oseba pred menoj in kaj si želi projicirati, sporočiti svetu, okolici. Velikokrat se zgodi, da na podobo posameznice ali posameznika bistveno vpliva dominantna oseba v življenju, zato gre stran od svoje biti. Ne ve več, kaj ji oziroma mu je zares všeč.

Kako se lahko vrne k sebi in s tem k slogu, ki je le njen oziroma njegov?

Najprej se mora vprašati, v čem se zares dobro počuti, kakšna konkretno so ta oblačila. K meni pridejo stranke tudi s kovčki in potem med pregledovanjem denimo rečem: »Ja, to je popolnoma vaš slog, v tem krilu vas pa ne vidim. Zakaj ste ga kupili?« Pa dobim odgovor: »Ja, veste, je bil zraven moj fant ali moja prijateljica in mu oziroma ji je bilo všeč ...«

Slovinci za obutev in oblačila vsako leto potrošimo milijardo evrov; v povprečju vsak zavrže 14 kg oblačil, torej vsi skupaj več kot 20.000 ton.

Prav zato je treba, če želimo biti bolj odgovorni do sebe in narave, še toliko pametneje izbirati. Vi imate danes na sebi kakovostno bluzo drage blagovne znamke, ki ste jo, kot pravite, pred desetimi leti sicer kupili za sto evrov, a jo nosite zelo pogosto.

(nasmeh) Drži. In vedno jo perem ročno. Izračunala sem, da je njena cena 20 centov na nošenje. Če pa kupimo majico za 30 evrov in jo oblečemo trikrat, je njena cena na nošenje bistveno višja. Prav v teh časih, ko smo se začeli več pogovarjati o trajnostnem razvoju, se mi zdi moja pot najcenejša – torej preventiva. To pomeni, da vem, kdo sem, kaj želim projicirati, kakšni so moja koloristika, moj slog in moja postava. Na podlagi tega izbiram oblačila, ki me bodo zares dolgo radostila, vse dokler se ne bodo izrabila. Kadar jih izberem pametno, običajno zanje tudi malo več plačam. To se bo obrestovalo ne le meni, ko bom na dolgi rok prihranila denar in čas, temveč tudi Zemlji. Užitek ob nakupu je dolgotrajen le, če kupimo nekaj dobrega. Veseli me, ko vidim svetovno znane igralke, umetnice in političarke, ki niso obremenjene s tem, da bi bile vedno oblečene v druga, nova oblačila. Zakaj le, če je meni ljubo oblačilo del mene in se v njem zares odlično počutim? Ena prvih, ki so se v javnosti večkrat pokazale v istem oblačilu, je bila Kate Middleton in seveda je za seboj potegnila na milijone sledilk.

Ne nazadnje v skrbi za posameznikovo zdravje ni odveč ponoviti, da je priporočljivo novo oblačilo pred nošenjem preventivno trikrat oprati, za vsak primer, saj lahko vsebuje škodljive kemikalije, ki sprožajo hormonsko neravnovesje in s tem boleznimi. Prav tako je treba biti pozoren na oznake, da oblačil ni treba likati.

Res je, v tem primeru gre za oblačila, ki so impregnirana s formaldehidom, da se ne bi mečkala. Formaldehid je dokazano rakotvoren in ga ne moremo stoodstotno izprati. Če se vam pojavijo izpuščaji na telesu, vedno najprej pomislite na novo oblačilo, ki ga nosite in ga morda niste oprali. Poznam ženske, ki so se začele zdraviti s tabletami in mazili za alergijo, preden so ugotovile, da je vsega kriv šal, plašč, rokavice ali kaj drugega, česar običajno ne operemo. Pri samem nakupovanju še toplo svetujem, da vedno kupimo celoten komplet oblačil, saj je to zelo zanesljivo zagotovilo, da bomo vsak izbrani kos zares nosili. Prav tako nakupujemo na začetku sezone, ne na razprodajah, ko najboljših, najlepših in hkrati uporabnih izdelkov najpogosteje ni več na voljo.